

впливають на розвиток її особистості, навчають правилам поведінки у повсякденному житті, налаштовують на позитивні вчинки та сприяють максимальному розвитку та самореалізації дитини.

Список використаних джерел:

1. Алексеєнко Т. Ф. Концептуалізація соціально-педагогічних основ сучасного сімейного виховання : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальностями 13.00.05 – соціальна педагогіка та 13.00.07 – теорія і методика виховання на тему / Тетяна Федорівна Алексеєнко. – Київ, 2017. – 573 с.
2. Вецкур Т. А. Моралістичний повчальний дискурс: основні характеристики / Т. А. Вецкур // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010. – № 7. – С. 86–90.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Москва : Гнозис, 2004. – 390 с.
5. Михальська С. А. Спілкування батьків і дітей як фактор розвитку особистості дитини / С. А. Михальська // Проблеми сучасної психології. – 2016. – Вип. 31. – С. 227–237.
6. Мудрик А.В. Социальная педагогика : учеб. [для студ. пед. вузов] / А. В. Мудрик ; под ред. В. А. Сластенина. – [3-е изд., испр. и доп.]. – Москва : Академия, 2000. – 200 с.
7. Франко І. Воа constrictor // Іван Франко. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1979. – Т. 22. – С. 109–207.
8. Франко І. Гриць та панич // Іван Франко. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1979. – Т. 21. – С. 217–287.
9. Франко І. Для домашнього огнища // Іван Франко. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1979. – Т. 19. – С. 7–143.
10. Франко І. Пирого з черницями // Іван Франко. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1978. – Т. 16. – С. 201–206.
11. Франко І. Під оборогом // Іван Франко. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1979. – Т. 22. – С. 35–52.

Шаргородська О.В.

студентка,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ПЕРШООСНОВ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Розвиток соціальної компетентності дітей дошкільного віку нерозривно пов'язане з сучасними тенденціями розвитку української дошкільної освіти як окремого ланцюжка усієї системи освіти.

Як визнано науковцями, дитинство є особливим періодом, становлення якого пов'язане із своєрідністю, особистістю, відмінністю процесу дорослішання дитини, через входження у соціальний світ дорослих (А. Богуш, Т. Поніманська, О. Якіменко та ін.), що на основі освоєння культурних, моральних правил і закономірностей суспільного життя відбувається найбільш результативний розвиток соціальних умінь і навичок та в цілому

соціальної компетентності – здатності дошкільника оцінювати власні вчинки, ефективно взаємодіяти з оточуючими [1].

Постає проблемне питання створення у дошкільному навчальному закладі педагогічних умов формування соціальної компетентності дітей з урахуванням набутого ними соціального досвіду в сім'ї.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяють створити узагальнене уявлення про таке явище, яким виступає соціальна компетентність саме дітей дошкільного віку.

На наш погляд, означене явище найбільш порівно визначають ті науковці які трактують соціальну компетентність як інтегральну якість особистості дитини, що дозволяє їй, з одного боку, усвідомлювати свою унікальність і бути здатною до саморозвитку, а з іншого – «відчувати» себе частиною колективу, суспільства, вміти вибудовувати відносини і враховувати інтереси інших людей, брати на себе відповідальність і діяти, виходячи із загальних цілей, на основі цінностей як загальнолюдських, так і тієї спільноти, в якій дитина розвивається [2].

Такий підхід дозволяє навіть структурувати соціальну компетентність – здатність дитини ефективно і адекватно вирішувати різні проблемні ситуації, з якими вона стикається у спілкуванні з соціумом, поділяти їх за певними рівнями. А саме:

- початковий рівень, який характеризується низьким ступенем сформованості необхідних для соціальної адаптації особистісних новоутворень;

- нестійкий рівень, що визначається ситуацією, коли окремі показники соціальної компетентності сформовані на достатньому рівні і можуть стати основою для досягнення успіху в соціально – значимій діяльності або взаємодії, а інші знаходяться на низькому рівні розвитку; допустимим на цьому рівні є й поєднання ступенів сформованості складових соціальної компетентності;

- стійкий рівень, який передбачає досягнення стійкого розвитку всіх особистісних новоутворень, що забезпечують успіх дитині у соціальній діяльності, тобто високі показники розвитку всіх найважливіших для віку складових соціальної компетентності [3].

Отож, встановлено, що соціальна компетентність дошкільника включає в себе наступні компоненти.

- мотиваційний, як потреба в спілкуванні і схваленні, бажання зайняти певне місце серед значущих для дитини людей – дорослих і однолітків;

- когнітивний (пізнавальний) – наявність елементарних уявлень про навколишній світ, обізнаність в області взаємин людей в соціумі, усвідомлення власної індивідуальності;

- поведінковий (або власне комунікативний) – ефективна взаємодія з середовищем, здатність чинити так, як прийнято в культурному суспільстві [4].

З огляду на вищезазначене та саморефлексію набутого нами досвіду роботи із дошкільниками, можемо стверджувати, що процес формування соціальної компетентності у дошкільників – складний, протирічливий і багатофакторний процес, який повинен проводитися планово, бути теоретично обґрунтованим і методично компетентно забезпеченим. Маємо підстави зауважити ще й про те, наскільки динаміка цього процесу

обумовлена своєрідністю сімейного соціального виховання дитини. А тому, на нашу думку, доцільно виходити із визнання, що саме розвивально-освітній простір дошкільного закладу має закласти першооснови соціальної компетентності дитини з огляду на опору на реальну науково встановлену природу цього явища.

На основі вивчення і узагальнення психолого-педагогічної літератури [3; 4] та аналізу досвіду роботи творчих педагогів – дошкільників нам видається педагогічно вмотивованими такі основні напрямки роботи по формуванню соціальної компетентності дошкільника, що згорнуто можуть позначатися за ключовою ідеєю, а саме:

- «Пізнання самого себе»,
- «Пізнання інших людей»,
- «Уміння взаємодіяти з іншими людьми».

Дійсно, такий підхід сприяє визначенню найбільш ефективної педагогічної технології, що враховує найголовне – якими педагогічними засобами розвивати у дитини її «соціальність», врахувавши конкретику ситуації, яка склалась у дошкільника у цьому відношенні з огляду на соціалізуючий вплив саме його сім'ї – родини.

Принципово важливо навчити дітей на етапі їх дошкільного дитинства усвідомлено сприймати свої власні емоції (почуття і переживання), розуміти емоційний стан інших людей, розвивати уміння встановлювати і підтримувати контакти, кооперуватися і співпрацювати.

Перспективи подальших наукових розвідок ми пов'язуємо із розробкою такої педагогічної технології, що базується на соціальному партнерстві дошкільного навчального закладу і сім'ї – як важливого соціального інституту.

Список використаних джерел:

1. Лесіна Т. М. Здатність майбутнього вихователя розвивати у дошкільників соціальні уміння і навички як педагогічна проблема. / Сучасне дошкілля у контексті інтеграції до європейського освітнього процесу. Збірник матеріалів. – Черкаси – 2017. – С. 76-79.
2. Богуш А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш – К. : Слово, 2008. – 408 с.
3. Діти і соціум : особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : монографія / А. М. Богуш, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш [та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Гавриш. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 368 с.
4. Кравченко Т. В. Сутнісні характеристики соціалізації // Педагогіка і психологія. – № 3(56). – 2007. – С. 11-19.
5. Рогальська І. П. Теоретико-методичні засади соціалізації особистості в дошкільному дитинстві : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / І. П. Рогальська. – Луганськ, 2009. – 20 с.